

Marit Halvorsen

Førsteamanuensis, Institutt for privatrett, Universitetet i Oslo

Jussen er din beste venn!

Cato den eldre huskes evig for ordene som alltid avsluttet hans taler: *Forøvrig mener jeg Kartago bør ødelegges*. Jeg har ingen ambisjoner om å erindres som Cato, men jeg har lært av hans standhaftige gjentagelse av sin dypeste mening ved enhver anledning. Jeg sier derfor så ofte jeg kan når jeg møter den hvite frakk: Jussen er din beste venn.

Mange leger grøsser bare ved tanken på juss. De ser for seg horder av utilfredse pasienter som truer med grunnløse søksmål og giganterstatningskrav. De ser for seg tilsynsmyndighetene stå klare med øksen for å felle dem for enhver uunngåelig feil. De tror juristenes fremste ønske er å tvinge dem i kne og legge kjepper i hjulene for den gode medisinen.

Jeg vet ikke hvem som har spredt denne løgnaktige propaganda, antagelig kommer den fra Amerika. I USA er det dessverre sant at jussen og medisinen trives dårlig sammen. Det har vi sett på TV. Men saker og ting er stort sett annerledes i Norge, selv om det kanskje ikke oppleves slik når brevet fra fylkeslegen kommer.

Fordi ytelse av helsetjenester langt på vei er fordeling av offentlige ressurser, er helsevesenet i Norge lovfestet og virksomheten der er lovregulert.

Noen regler retter seg mot myndighetene og pålegger dem forpliktelser, for eksempel til å organisere tjenester, og til å finansiere dem. Noen regler henvender seg til pasien-

tene og beskriver deres rettigheter – hva slags tjenester de har krav på og «saksbehandlingen», dvs rett til informasjon, konfidensialitet, klage osv. Mange regler omhandler helsepersonellens rettigheter og plikter.

Så lenge alt virker etter forutsetningene, kan vi bare glemme rettsreglene. Men når noe *ikke* virker, kan reglene være gode å ha.

Det er da det gjelder å legge bort amerikanske skrekkscenarier og alminnelig regelvegring. Se heller hvilke muligheter rettsreglene gir deg. Du kan bruke dem til å slåss for pasientene dine, for institusjonen din, for faglig integritet og kvalitet. Som lege kan du lene deg på Helsepersonelloven § 4 og si: Min virksomhet skal være faglig forsvarlig. Derfor må jeg ha tilstrekkelig tid, utstyr, fagkunnskap og mulighet til å oppfylle denne forpliktelse. Den som er ansvarlig for å fremskaffe tiden, utstyret, muligheten til faglig fordykning og fornyelse, institusjonsplassen eller sykesengen, er nødt til å forholde seg til reglene. Du kan kreve at de gjør det. For de kan ikke kreve av deg at du gjør noe som ikke er faglig forsvarlig.

Ofte hører vi om helsepersonell som ikke tør klage hverken til fylkeslegen eller til arbeidsgiveren over det de oppfatter som uforsvarlige forhold, av frykt for represalier, i verste fall for å få sparken.

I stedet for å bøye hodet og pusle videre med ditt, skal du slå opp i Norges Lover

(eller på www.lovdata.no) og lese litt der. Da vil du se at du ikke bare har rett, men faktisk plikt, til å si fra. Den som prøver å skremme deg fra å gjøre det, gjør akkurat det: skremmer deg. Det er tomme trusler.

Hemmeligheten er å lære seg å argumentere med rettsreglene. Når du behersker rettens språk, kan du bli uovervinnelig. Makten forstår sitt eget språk, og i brevform, er maktens språk rettens. Det gjelder altså å møte makten med argumenter formulert i dens sjargong. Dette språk kan læres. Mange har ved selvstudium tilegnet seg gode ferdigheter. Men den mest effektive måten å lære på, er naturligvis å bli venn ikke bare med jussen, men med en jurist. De fleste av oss vil være henrykte for å gi deg et lynkurs i rettskildelære og juridisk argumentasjon. Det virker, jeg har lært opp ganske mange – og med stor suksess.

Hvis jeg blir arbeidsledig, skal jeg arrangere geriljakurs for leger. Da skal de passe seg, de som legger kjepper i hjulene for forsvarlig virksomhet.

Ius amicum maximum tuum est.

Kunsten å være lege ...

Det tar for mye tid å passe tiden for den bare går når annet står siste frist var for en uke siden men i dag fikk jeg den utsatt til i går

Dag Evjenth

I neste nummer:

- Informert samtykke til operasjon
- Genetikk og nevrologiske sykdommer
- Familiebehandling ved schizofreni
- Kliniske etikkomiteer ved sykehus
- Epidemi av bulløs impetigo